

Vida Pohar (1934–2022)

Lansko pomlad nas je presenetila žalostna vest, da nas je zapustila profesorica Vida Pohar. Vida Pohar se je rodila v Beogradu 9. julija 1934. Po končani gimnaziji se je vpisala na študij geologije in paleontologije na Prirodoslovno-matematični fakulteti Univerze v Ljubljani. Leta 1960 je diplomirala in se zaposlila na Katedri za kvartarologijo Oddelka za montanistiko na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani. Leta 1981 je magistrirala z delom *Pleistocenska favna iz Jame pod Herkovimi pečmi* in leta 1991 uspešno zagovarjala disertacijo z naslovom *Poznoglacialna sesalska favna v Sloveniji*. Leta 1992 je na Naravoslovnotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani postala docentka in leta 1997 izredna profesorica. Poleg predavanj na matični fakulteti je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani študente arheologije poučevala predmeta Geologija kvartarja ter Paleolitik in mezolitik.

Z nastopom službe na Katedri za kvartarologijo je postala strokovna sodelavka in pozneje asistentka profesorja Franca Osoleta, ki je na fakulteti nadaljeval pedagoško in raziskovalno delo Srečka Brodarja. Z njim je sodelovala na številnih izkopavanjih paleolitskih najdišč: v Ovčji jami, Zakajenem spodmolu, Županovem spodmolu, Babji jami, Matjaževih kamrah, Marovski zijalki, Jami pod Herkovimi pečmi in Lukenjski jami. Leta 1987 je vodila sistematično izkopavanje v jami Judovska hiša v Beli krajini.

Strokovno se je Vida Pohar posvečala predvsem proučevanju pleistocenske favne. Obdelala in objavila je favno iz Marovške zijalke, Jame pod Herkovimi pečmi, Lukenjske jame, Babje jame, Ciganske jame in Poljšiške cerkve. Posvečala se je tudi obravnavi holocenske favne. Tako je poleg holocenske favne iz Lukenjske jame objavila favno z mezolitskih najdišč Breg pri Škofljici, Pod Črmukljo in Mala Triglavca ter živalske ostanke, ki so bili kot dodatki priloženi neolitskim pokopom v Ajdovski

jami. Poleg ledenodobnega živalstva in okolja so Vido Pohar živo zanimale paleolitske kulture. Ob sodelovanju s profesorjem Osoletom je prevedla in dopolnila tipološko listo Sonneville-Bordesove in Perrota za mlajšepaleolitska kamnita orodja in Bordesovo tipološko listo za staro- in srednjepaleolitska kamnita orodja ter tako omogočila, da sta ti splošno uveljavljeni tipološki listi, ki sta predstavljali osnovo za klasifikacijo paleolitskih kamnitih inventarjev, postali dosegljivi slehernemu slovenskemu arheologu.

Leta 1997 je začela sodelovati s profesorjem Gernotom Rabederjem s Paleontološkega oddelka Univerze na Dunaju, ki se je ukvarjal z evolucijo zobovja jamskega medveda. Skupaj sta izvedla manjša izkopavanja v Potočki zijalki, Križni jami, Ajdovski jami in Jami pod Herkovimi pečmi, da bi pridobila stratificirane vzorce zob jamskega medveda. Rezultati novih izkopavanj v prvih treh jamah so bili predstavljeni v monografijah *Potočka Zijalka: Palaeontological and Archaeological Results of the Campaigns 1997–2000* (2004), *Ajdovska Jama: Palaeontology, Zoology and Archaeology of Ajdovska jama near Krško in Slovenia* (2011) in *Križna jama: Palaeontology, Zoology and Geology of Križna jama in Slovenia* (2014), ki jih je izdala Avstrijska akademija znanosti. Pri vseh je kot urednica in avtorica sodelovala Vida Pohar.

Vida Pohar je odšla v zasluženi pokoj leta 2004. Bil sem zadnji študent, ki mu je bila mentorica pri diplomski v času zaposlitve. Vendar je tudi v pokoju ostajala predana svojemu nekdanjemu delu. Po letu 2004 je kot mentorica ali somentorica podpisana pri več diplomskih nalogah. Veliko svojega prostega časa je vložila v monografiji o Ajdovski in Križni jami, ki sta izšli v letih po njeni upokojitvi. Leta 2006 je Slovensko arheološko društvo Vidi Pohar podelilo častno članstvo. To je bilo priznanje humanistične

stroke naravoslovni profesorici za njen pedagoški trud in znanstveno delo na področju paleolitske arheologije in paleontologije.

Naj napišem še nekaj osebnih vrstic o profesorici Poharjevi. Bila je profesorica stare šole, točna, natančna in metodična. Energična gospa, ki je znala poskrbeti, da se nam študentom kljub zgodnji uri njenih predavanj ni nikoli zehalo. Prizadevala si je, da bi nam podala čim boljši prikaz ledenodobnega okolja, živalstva in paleolitskih kultur. Začela je z osnovami in teorijo prepletala s prakso. Na predavanja je prinesla kosti jamskega medveda in odlitke kamnitih orodij, ki smo jih morali pravilno orientirati, poimenovati in narisati. Srečanje z materialnimi ostalinami preteklosti (pa čeprav odlitki) je bilo nekaj, kar smo takrat pri drugih arheoloških predmetih močno pogrešali. Njeno pedagoško delo ni potekalo le med štirimi stenami. Študente je rada popeljala v muzeje in na teren, na ogled paleolitskih najdišč v Pivško kotlino ali v Potočko zijalko. Tam, kjer je bilo treba pošteno zagristi v breg, je marsikateri študent komaj sledil drobnim profesorici na čelu kolone. Bila je velik ljubitelj narave, posebej gora. Zato je, kadar je stopila v objem gorskih gozdov, kar poletela. To dobro vem, saj sem leta 2000 sodeloval pri izkopavanju v Potočki zijalki. Čeprav je bila najstarejša v ekipi, je bila vsako jutro med prvimi pri jami.

Vida Pohar ni bila kabinetni tip znanstvenika in predavatelja, zatopljenega v svet različnih teorij. Snov in svoje znanstvene rezultate je podajala stvarno, na podlagi dejstev, jasno in vsem razumljivo. Kot profesorica je bila vedno spoštljiva in med študenti ni delala razlik. Je pa od nekaterih pričakovala več znanja. Na prvem izpitu pri njej nad mojim znanjem ni bila ravno navdušena in rekla mi je, naj se še malo usedem in ponovno oglasim. Tiste, ki smo kazali več zanimanja in nam fizični napor niso bili odveč, nas je povabila na izkopavanja v Potočko zijalko in Križno jamo, ki sta jih organizirala s profesorjem Rabederjem. Na mizi pred Potočko zijalko smo pregledovali zemljo, ki so nam jo nosili iz jame, in med drobci kosti nestrpnost pričakovali kakšen paleolitski artefakt.

Po dolgem času sem se s profesorico Poharjevo srečal poleti 2021. Bila je čila, taka, kot sem jo imel v spominu, le počasi je hodila. Povedala mi je, da kljub težavam, ki jih prinesejo leta, z mojem še kdaj opravi kakšen krajši sprehod po Polhograjskih Dolomitih, časi, ko je obredla vse pomembnejše vrhove slovenskih gor in se s profesorjem Rabederjem povzpela na Grossglockner, pa so žal minili. Zanimalo jo je moje delo in spraševala je po kolegih

arheologih, s katerimi ni imela več stikov. Z vsemi da je dobro sodelovala in da kljub nestrinjanjem ni nikoli nobenemu zamerila. Da, takšna je bila Vida Pohar, dobrovoljna, pozitivna in odprta oseba, ki poslušala mnenja drugih in svojih ne vsiljuje drugim. Skromna, pripravljena vsakomur pomagati in z njim sodelovati, naj si bo to strokovni kolega, študent ali laik. Ostala nam bo v najlepšem spominu!

Izbrana samostojna dela profesorice Vide Pohar: Marovška zijalka. – *Geologija* 19, 1976, 107–123.

Tipologija in statistična obdelava mlajšepaleolitskih kamenih inventarjev. – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 6, 1978, 7–42.

Tehnika izdelave in tipologija staro- in srednjepaleolitskega kamenega orodja. – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 7, 1979, 15–80.

Pleistocenska favna iz Jame pod Herkovimi pečmi. – *Geologija* 24/2, 1981, 241–284.

Holocenska favna iz Lukenjske jame. – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 11, 1983, 33–72.

Poznoglacialna favna iz Lukenjske jame. – *Geologija* 26, 1983, 71–107.

Favnistični ostanki mezolitske postaje na prostem Breg – Škofljica pri Ljubljani. – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 12, 1984, 7–27.

Kvartarni sesalci iz Babje jame pri Dobu. – *Zbornik Ivana Rakovca, Razprave IV. razreda SAZU* 26, 1985, 97–130.

Judovska hiša pri Moverni vasi – prva paleolitska postaja v Beli krajini. – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 13, 1985, 7–15.

Kostni ostanki z mezolitskega najdišča Pod Črmukljo pri Šembijah (Ilirska Bistrica). – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 14, 1986, 11–20.

Živalski kostni ostanki kot dodatki prazgodovinskih grobov v Ajdovski jami pri Nemški vasi. – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 16, 1988, 85–102.

Ajdovska jama pri Nemški vasi – tudi paleolitska postaja? – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 17, 1989, 47–52.

Sesalska makrofavna v starejšem holocenu. – *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 18, 1990, 43–49.

Poznowürmska sesalska favna iz previsa Poljšiška cerkev. – *Razprave IV. razreda SAZU* 32, 1991, 315–339.

Mlajšewürmska favna iz Ciganske jame pri Željnah (Kočevje, južnovzhodna Slovenija). – *Razprave IV. razreda SAZU* 33, 1992, 147–187.

Veliki sesalci iz viška zadnjega glaciala v Sloveniji. – *Razprave IV. razreda SAZU* 34, 1994, 87–100.

Vpliv poznoglacialnih temperaturnih nihanj na velike sesalce v Sloveniji. – *Razprave IV. razreda SAZU* 38, 1997, 117–135.

Late Glacial mammal macrofauna in Slovenia. – *Quartär* 47/48, 1997, 149–158.

Stone- and Bone Artefacts from the Excavations 1997–2000 in Potočka zijalka (Slovenia). – V: M. Pacher, V. Pohar, G. Rabeder (ur.), Potočka Zijalka: Palaeontological and Archaeological Results of the Campaigns 1997–2000, 2004, 211–215. – Dunaj/Wien.